

Heemkundekring "Peelland"
te Helmond

Secretariaat:
Mej. M. J. Magis
Emmastraat 26
Helmond

No. 1-1966
Bijdragen voor dit blad
aan: C. van Bokhoven
Oostende 31A

L.S.

Hierdoor hebben wij het genoegen U uit te nodigen tot bijwoning der vergadering op: Dinsdag 15 februari a.s. in Restaurant "De Brug", Veestraat, alhier, des avonds om 8 uur.

Drs. W. H. Th. Knippenberg, Proffesor aan het Klein-Semenarie te St. Michielsgestel zal komen spreken over:

Vier eeuwen volksdevotie

Het verheugt ons, dat prof. Knippenberg zich bereid verklaard heeft om voor onze leden over dit onderwerp te komen spreken. Wij verwachten dan ook dat velen deze belangrijke causer zullen bijwonen.

Het Bestuur.

Van onze Penningmeester.

L.S.

Daar het nieuwe contributie-jaar reeds enige weken oud is verzoekt de penningmeester van "Peelland" de leden vriendelijk hun contributie ad. f 7,50 te willen overmaken vóór 1 maart a.s. te zijner gunste op rekening van de: Helmondse Spaarbank (postrekening 1078916) met vermelding van: Contributie "Heemkunde Kring "Peelland". Men kan aldaar ook per kas betalen. Na 1 Maart zal een kwikantie, verhoogd met de incasso-kosten, aan de leden worden aangeboden, die dan nog niet betaald hebben.

Met dank voor Uw medewerking,

Drs. P. Hornikx

Waarnemend Penningmeester.

VII

1929

- 27 Jan. : Ik heb een conferentie gehad met de Burge-
meester over een op te richten school voor
Buitengewoon Lager Onderwijs. De burgemeester
was zeer genegen deze school te stichten en
verzoekt me daartoe de nodige gegevens te
verzamelen.
- 19 maart: Hedenmorgen heeft de pl. inzegening van de
van de nieuwe Kerk van het Brouwhuis plaats
gehad. De rector, Pater Heuvels, heeft veel on-
aangenaamheden beleefd van het feit, dat de
school onder een afzonderlijk bestuur van boe-
ren staat bij wie de meester van de Mortel het
hoge woord voert. Hij (Pater Heuvels) verzocht
me, dat ik in mijn preek zou insinueren, dat het
bestuur der school thuis hoort bij de Pastoor
en het Kerkbestuur. Maar opgestoot door van
de Mortel willen de boeren daar niets van ho-
ren. Ziedaar al een eerste nadelig gevolg van
het bouwen ener school voor er een parochie
is. Wij zijn feestelijk onthaald en het feest
had een vrolijk verloop.
- 6 mei : Deken Rath geeft een uitvoerig verslag van
zijn reis (22 apr.-6 mei) naar Rome. Hij besluit
zijn beschrijving met: "Deze reis heeft mij nog
eens op de meest aangename wijze in herinnering
gebracht, wat ik omtrent 30 jaar geleden had
gezien, gehoord en ondervonden. Toch zou ik ie-
dereen aanraden zo min mogelijk met een Kara-
vaan te gaan, en zeker niet met de Nat. Bede-
vaart. De zorg voor de pelgrims, uitgenomen voor
die welke tot het gezelschap van Baron van
Wijnbergen behoorden, was minder dan men van fat-
soenlijke mensen kan verwachten. Volgens mijn me-
ning ligt de schuld bij Baron van Wijnbergen en
diens aanhang.
- 25 sept. : Er is een Roomse Turnclub opgericht.
- 17 nov. : Door mij werd de plechtigheid verricht van het
inzegenen der auto's. Dat duurde van 2 tot 4
uur. Ze had plaats in de garage van der Meulen.
Gezegend werd bovendien nog voor iedere deel-

nemer een plaquet met het beeld van de H. Cristofel. Er waren ongeveer 250 auto's te zegenen.

1930

7 jan.

: Eerste vergadering van de Don Bosco-stichting. Als afgevaardigden waren aanwezig: Parochie Lambertus; de Heer Hoekx; Parochie H. Hart; de Heer Jaq. Spoorenberg; Parochie O.L.Vr.: Paula v.d. Linden; Parochie H. Jozef: Jaan v.d. Hurk. Aan de Minister is toestemming gevraagd tot oprichting van een school voor Buitengewoon Lager Onderwijs.

23 apr.

: Grootse viering van de 50ste verjaardag der vestiging te Helmond, van de Eerw. Broeders van de Onbevleete Ontvangenis van Maria.

30 apr.

: In de raadsvergadering is aangenomen het voorstel tot oprichting der Don Bosco-school. De Heer de Roy is benoemd tot schoolhoofd.

2 mei

: De Heer Johan Strijbosch is tot lid van het Kerkbestuur benoemd. Hij was er buitengewoon mee ingenomen. (Deze benoeming geschiedde in de vacature J. Spoorenberg, die na een ernstig meningsverschil met het Kerkbestuur in februari 1930, zijn ontslag genomen. v.B.)

15 Okt.

: Ook heeft de eerste vergadering der verkenner's plaats gehad. J. van der Heuvel is daarvan Hopman, J. van Eemeren en Jos. Knaapen, Vaandrighs. Verkenner's: G. Spierings; M. Geenen; Jos. Ehrisman; J. Hegeman; P. de Jong; P. v. d. Leemputte; Jos Linders; Theo van Mierlo; Alph. Niessen; Theo Royakkers; I. Spierings; Ger. Wilschut.

wordt vervolgd

C.H.A.M. van Bokhoven

- o - o - o - o - o - o - o - o - o - o -

De Veestraat-bewoners rond de eeuwwisseling. III

Zoals reeds in het vorig artikel werd beschreven, was het huidige pand Veestraat 34 verdeeld in kleinere huizen en achterhuizen.

Van 1884 tot 1889 woonde hier de uit Maastricht komende monteur: Louis Gosfreau met zijn echtgenote Maria Penninger en hun drie kinderen.

In maart 1884 vestigde zich er ook:

Francis Jacobus van Gerwen geb. Zeeland 5.1.1823
en zijn echtgenote Johanna Ruusbroek geb. in Wamel
en de kinderen:

Christiaan geb te Helmond 1855, Bankwerker, overleed.
hier in 1887

Petrus Hubertus geb. in 1859 ook bankwerker.

Josephus Hubertus geb in 1865, Timmerman.

Anna Maria geb in 1869.

In deze periode woonde er ook nog de weduwe Elizabeth Peeters geb de Reijdt. Zij was in 1838 geboren in België en was naaister.

Haar twee kinderen Godefridus en Frans Peeters waren geboren in Den Haag, resp. 1877 en 1879.

Veestraat 9 .

Ook dit apart vermelde huis is nu opgenomen in het grote Herenhuis van de Fam. v. d. Broek-Wijnen, waarin thans ook de Fa. van Bokhoven-Boers gevestigd is.

Het pand werd in 1880 bewoond door:

Jacobus van Dijk, Tekenleraar aan de Rijks-H.B.S.
geb. te Waalwijk in 1817 en zijn vrouw: Johanna Paulina van Lujtelaar geb. te Helmond 30.7.1841.

en hun kinderen: Maria Clara geb. te Helmond 1874;

Elisabeth Cornelia geb. in 1876;

Cornelia Wilhelmina M. geb. in 1881.

Tevens woonden bij hun in de kinderen Bouwman, uit het eerste huwelijk van Johanna P. Luttelaar. Zij vertrokken naar wijk B. .

In 1883 vestigde zich daar dan:

Gerardus Hubertus van Dijk geb te Helmond 13-5-1839

en Johanna Grijfrath geb te Meijel 14-9-1833

Of zij zich daar meteen als hotelhouder vestigden is niet met zekerheid te zeggen. In het "Nieuws van de Week" van 1887 vonden wij de volgende advertentie:

Nieuw Hotel "Cambrinus"

Pantoffelstraat Helmond.

Goede kamers en nette bediening.

Billijke prijzen voor logies en ontbijt.

Tevens een gematigde prijs middagtafel.

Café Restaurant

Veestraat 10. Nu de Fa. Mommers.

Hier was in 1880 gevestigd: Wilhelmus Fredericus van Beek,
koperslager, geb. 1-4-1824 te Lokaren overl H. 16.3.1884 e
Maria Catharina Geenen geb te Helmond 16.11.1818 en overl
aldaar 10.2.1887

Hun neef Johannes Franciscus Herdewijn kwam in 1883 bij hu
anwonen, hij was geboren te Helmond in 1858 en bleef hier
wonen in ieder geval tot 1890.

Veestraat 11

Het kort voor de oorlog uitgebrande heerenhuis van de
Familie van Thiel, nu van de Fam. Pols en waar gevestigd is
de Fa, Spee, werd in 1880 bewoond door de Bierbrouwer .

Jacobus Cornelis Hubertus Spoorenberg
geb te Helmond 1.6.1830 en overl ald. 15.5.1885 en

Huberdina van Laarhoven
geb te Helvoirt 7.3.1839

en hun kinderen alle te Helmond geboren.

Jacobus Hubertus Andreas Spoorenberg geb. 5.1.1864

Josephus Maria Jacobus Andreas " 19.3.1868

Henricus Hubertus Barbera 4.12.1873

Maria Anthonia Elisabeth 19.11.1874

Cornelia Josepha Huberta Maria 4.4.1876

Wilhelmus Hubertus Barbera 1.2.1882

Veestraat 12

Hier was gevestigd de fabriek van Bots

Alphons M.G. Niessen

Helmondse Straatnamen. VII

38. Catharina Boudewijnstraat

Catharina gaf in 1587 een dichtbundel uit: "Het Prieelken der Gheestelyker Wellusten", waarin het geestelijke lied nog in enkele van zijn beste uitingen opleeft, al is haar kunstvaardigheid zwak. Liefst zoekt zij kracht opbeuring, liefde tijdens het schrikbewind der Calvinisten te Brussel, 1581-1586, in de overweging van Christus' Lijden, in wiens bloedige armen zij vlucht. Zonder bitterheid vermaant zij tot inkeer, tot gebed, tot liefde en eendracht en tot trouw aan de Moederkerk.

39. Johannes Brugmanstraat.

Franciscaner Volksprediker omstreeks 1450. Van zijn grote welsprekendheid is afgeleid het bekende gezegde: "Praten als Brugman". Hij schreef ook nog bewaarde, godsdienstige gedichten.

40. De Bruynstraat.

Frederik Johan de Bruyn, geboren op 30 mei 1795 te Herpen. Vestigde zich de 1ste dec. 1826 als wijnkoper te Helmond, in het voormalige "Huis met de Ranken" in de Veestraat. Hij was jarenlang een zeer actief lid van de Gemeenteraad. Circa 1835 werd hij gekozen tot lid van de Prov. Staten van Noord-Brabant; door dit college werd hij omstreeks 1850 afgevaardigd tot lid van de Eerste Kamer der Staten Generaal, waarvan hij lid bleef tot 28 juli 1856, de dag van zijn overlijden te Helmond.

41. Pieter Breughelstraat.

Pieter Breughel is omstreeks 1525 geboren in het dorp Breughel bij Breda. Hij werd al vroeg in de leer gezonden bij Pieter Coecx van Aelst te Antwerpen. Spoedig werd hij opgenomen in het Lucasgilde en bleef daar lid van tot aan zijn dood. Hij was een groot genie, dat zich in hoofdzaak zelf vormde en door eigen kracht alles bereikte wat hij zocht. Zo bracht hij een nieuw element in de schilderkunst, de uitbeelding van het werkelijke leven. Pieter Breughel had een talrijk nageslacht van schilders. Hij is in 1563 in Brussel overleden.

42. Buys Ballotstraat.

Cristophorus H. (1817-1890) is vooral bekend als Nederlands grootste weerkundige. In 1850 was hij mede-oprichter van het Koninklijk Meteorologisch Instituut (K.N.M.I.) in de Bilt. Dit instituut verzorgt ook heden nog onze weerberichten. De "Wet van Buys Ballot" staat in alle natuurkundeboeken en aardrijkskundeboeken van ULO's en middelbare scholen en wordt dagelijks gebruikt bij het weerbericht als het gaat om hoge en lage luchtdruk, windkracht enz. Buys Ballot is te Utrecht in 1890.

43. 't Bijsterveld.

Het Bijsterveld had in get midden der 15de eeuw een veel groter uitgestrektheid dan tegenwoordig, (nu het alleen nog maar een plein is.). Uit de stadsarchieven van de 14de en 15de eeuw, zien wij dat de gemeente Helmond bestond uit verschillende gehuchten, waarvan het Bijsterveld er één was. De Kameneesehoeve, ons allen nog wel bekend, werd gezegd te liggen op het Bijsterveld. En zo begrijpen wij meteen, hoe in een schepenacte van 1445 gesproken kan worden van een huis hofstad en hof, genaamd den Hurk, die gelegen is "op het Cloestereynde op het Biesterveld".

44. Bokhorsterstraat.

De Bokhorst (of Boekhorst) was een heide en beemd, gelegen achter de Deuseldonk en toebehorend aan de stad, die deze gemeene gronden in de 16de eeuw verkocht.

45. Churchillaan.

Winston Churchill is geboren te Bladon, was een van de grote leiders uit het geallieerde verzet in de 2de W.O. Na als jong militair o.a. deel genomen te hebben aan de Boerenoorlog in Zuid-Afrika, kwam hij in 1900 in het Britse Lagerhuis voor de Conservatieve Partij. Vanaf dat jaar is hij steeds bij de Britse politiek betrokken. Hetzij als Lagerhuis lid, hetzij als Minister. Zijn recgtlijnige denkwijze ontmoette dikwijls weerstand, maar bleek toch dikwijls de juiste. Voorjaar 1940 werd hij Minister-President met als voor naamste taak Engeland en de Wereld van de Nazi's te bevrijden. De wijze, waarop hij bleef strijden voor de vrijheid, oogste veel dankbaarheid en bewondering in de gehele wereld. Hij wordt een der grootste staatslieden van de 20 ste eeuw genoemd. Hij overleed te Londen op 20 jan. 1965.

"Uit Hella's rijk"

"Kie de kat zit op den torren en kiekt heil Helmet
deur."

Hellemonder, kattendonder,
Oliescheiter, keienbijter.

De kattenstad Hellemond zou vroeger in de belangstelling gestaan hebben van de Godin Hela. Aan deze Germaanse Godin der onderwereld werd de plaats Helmun toegewijd. Deze gruwelijk lelijke vrouw zou zijn afgebeeld op een zetel van knekels te midden van zwarte katten tronend in een hoge toren.

De Helmonder zou daarom een hekel hebben aan zwarte katten en.... met de vasten-avonddagen werd dan ook menig zwarte kat geknuppeld en verdween als dakhaas in de pan.

Waarom met Vastenavond? Van oudsher bestond hier het gebruik om op die dag volksspelen te houden, bestaande uit ganserijden en kattenknuppelen. Aan dit wrede volksgebruik werd reeds bij ordonnatie der schepenen van 17 februari 1660 getracht een einde te maken. Dit verbod werd menigmaal herhaald waaruit blijkt dat dit toch bleef voortbestaan evenals het verkleed door de straten trekken op Vastenavond. Het was op 12 februari 1665 al verboden dat "de man in vrouws,-en de vrouws in mansklederen langs de straten lopen".

Is door dit verbod dus wel het openbaar kattenknuppelen verdwenen, de naam is gebleven en de Keienbijters hebben de optocht weer als volksfeest in de belangstelling van heel de streek gebracht, evenals de huidige carnaval.

Alphons M.G. Niessen